

Framtaksgrunnurin forðar fyrri eini náttúrligari, liberalari tillaging í fiskivinnuni. Hann er blivin ein dloypari í staðin fyrri ein bakkur, sigur Óli Samró

alla sína sál og alla sína orku í fyrirkun. Tú fekst ikki tað neyðugu virkismentanina, sum skal til, fyrri at fáa eitt virkið at ganga og tað er neyðugt, skal ein fyrirkoma ganga.

– Heldur ikki bar til at fáa keyp og framleiðsluætlanir at sampakka.

Royndin í Kanada mis-eydnaðist eisini, men tað er ringt at draga nakra beinleiðis niðurstøðu burtúr teirri royndini, tí fiskurin hvarv, og var burtur leingi, og tað gjørdi í hvussu so er sít til, at taka grundarlagið undan fyrirkuni.

– Eftir bókin skuldi tað borið til at miðsavna stýringina og optimera framleiðsluna fyrri at fáa mest burtúr.

– Men aðrastaðni hevur tað alto ikki víst seg at virka í veruleikanum, sigur Óli Samró.

Hann sigur, at hansara pástandur er, at skulu fleiri virki vera saman, kanska í eini lodrættari virkisskipan, má tað koma innanfrá, tað má byrja í tí smáa: Fyrst eitt skip, so eitt afturat, og eitt afturat, so eitt virki, o.s.fr.

– Eg havi ikki serliga stórt álit á eini skipan, har fleiri virki verða kastað saman í eina eind, tí eftir teimum royndum, aðrir hava av slíkum, er tað alto sera trupult at fáa tað virkismentanina í virkið, sum er neyðugt fyrri at fáa tað at ganga.

Óli Samró sigur, at í einum virki, skulu tvær fortreytir vera til staðar fyrri at virkið skal klára seg.

– Tað er tann tekniskar og figgarliga fortreytin, sum eru turr tøl og hart stál, og sum saktans letur seg rokna út á pappír.

Vitan er vald

– Men so er tað eisini tann sálarfrøðiliga fortreytin, sum ikki letur seg máta, ella rokna út á pappír.

– Tann sálarliga fortreytin er, at alt fólk, sum er knýtt at virkinum er elduhugað og ger sít ítárta, og at teir ymsu partarnir í eini fyrirku svinga væl í takt, so at øll arbeiða fram ímóti sama

máli.

– Tað sama er galdandi fyrri teir, sum skulu lata rávørna, og teir, sum skulu selja.

Og hann er púra sannfærdur um, at av hesum báðum fortreytum er tað tann sálarliga, sum hevur størri týdning.

– Tað nyttar ikki bara at hava eitt fótbóltslið av úr-mælingum, tí samstarva spælarnir ikki, og hava teir ikki rætta hugburðin, vinna teir ikki.

Hann sigur, at tann allar týðningarmesta, sálarfrøðiliga fortreytin í einum virki, er vitan.

– Vitan er tað størsta aktivið, fiskivinnan má hava. – Tað er vitan og kunleiki um rávøru, framleiðslu og marknaðir.

– Vitan er vald. Og vitanin, hon liggur úti á virkjnum kring landið. Tað er ein styrki. Tað er ikki neyðugt við eini miðsavnaðari stýring fyrri at hava tað neyðugu vitanina.

Tvey lyklaorð

Óli Samró sigur, at royndirnar, sum aðrar tjóðir hava av fiskivinnuni nú seinni helvt í nitárunum, er, at tú mást arbeiða út frá tveimum lyklaorðum: Spesialisering og fleksibilitetur.

– Fyri nøkrum árum síðani var mest hugsað um stórrakstur, ella spesialisering.

– Men royndirnar hava víst, at tað eru spesialiseringin og, ikki minst fleksibiliteturin, sum hava týðning.

– Tað vil siga, at tú mást kunnu skifta skjótt ímillum ymsar framleiðslur, men tær framleiðslur tú hevur, mugu vera spesialiseraðar.

– Eg spyrji meg sjálvan, men eg veit ikki, um henda áttalaða Framtaksloysnin fer at megna at liva upp til loysunnarorðini: spesialisering og fleksibilitetur, sigur Óli Samró.

– Kanningar í flakavinnuni í londum rundanum okkum hava víst, at stór virki og heilt smá virki, hava klárað seg væl, men at

millumstøddin hevur klárað seg illa.

– Tvs, at tey virki, sum, í stóðd hava verið ov smá at verða kallað stór, og ov stór at verða kallað lítill, hava havt ómetaliga trupult við at klára seg.

– Akkurát henda órentabla millumstøddin er tann støddin, nógv virki í Føroyum hava.

Bjarni Olsen á hagdeildini hevur sagt, at hann er bangin fyrri, at verður fiskavirking lutad sundur, fer sami virkapasitetur at taka seg upp, sum oyðilegið vinnuna og at trýstið á pol-

tey at halda við, hóast eg eisini havi virðing fyrri nógvum av gomlu vinnulívsmonnum.

Hinvegin er tað nógv størri vandi fyrri einum virkapasiteti við eini stórar, miðstýrdari fyrirku, sum ikki tekur lut í vinnulívinum uppá somu treytir, sum hini, tí við so nógvum pengum er tað skjótari at gloyma, at tað lønsemi, alt snýr seg um. Tað kunnu hini virkini ikki loyva sær at gloyma bara eina lítla løtu, tí so fara tey á heysin beinanvegin.

– Hini virkini standa eisini nógv sterkari, tí nú er

Nógv føroysk virki hava eina órationella millumstødd. Tey eru ov stór, til at verða kallað smá virki og os smá til at verða kallað stór virki. Tað er ómetaliga ringt hjá slíkum virkjum at klára seg. Myndin er tilvildarlíg

itakararnar eftir studningi fer at verða so stórt, at vit fara á aftur at enda í somu studningsfelli, men vit vóru í?

– Hatta haldi eg er at síggja trøll á alljósum degi.

– Hasum eri eg slett ikki bangin fyrri. Tað er heilt óhugsandi, at tey fólk, sum nú sita við róðrið nú, fara at bera seg soleiðis at, sum gjørt varð í áttatiárunum, tí hugburðsbroytingin hevur verið stór.

– Hetta nýggja ættarliðið samstarvar nógv meiri, enn nakrantíð fyrr og tað fara

so nógv vitan á hvørjum einstøkum virki, heldur enn at øll vitan er miðsavna á eini skrivstovu í Havn, sigur Óli Samró.

Ávisan stórrakstur

Óli Samró sigur, at hansara boð uppá hvussu fiskivinnan skal verða skipað framvið, er, at tað verða nøkur heilt fá, stór virki og so fleiri smá virki afturat og at tað eisini verða nøkur kombinatiónsvirki, tvs, virki sum eisini kunnu arbeiða uppsjóvarfisk.

– Skulu vit verða ein fisk-

íðnaðartjóð, er tað neyðugt at hava nøkur fá, stór virki, sum kunnu taka tær stóru trolaralastirnar, tá ið tær koma.

– Men hetta eru dýr virki at reka og tí verður neyðugt, at tey fáa stórar nøgdir og at virðisøkingin verður so stór, at skiftisavlopið klárar at betala íløguna.

Hjá hesum virkjum er avgerandi neyðugt, at rávøru tilgongdin er stöðug og tá klára bara trolararnir.

– Men harafturat verður neyðugt at hava smá virki, sum ikki kosta so nógv og sum kunnu yvirleva, hóast rávøru tilgongdin er ójovn, t.d. treytað av veðri og streymi.

– Men harafturat er neyðugt at hava nøkur virki, sum spesialisera seg í ávisum framleiðslum og selja til fastar keyparar.

– Tað merkir, sigur Óli Samró, at fiskivinnan á landi skal hava tvey bein at standa á. Eitt bein, sum eitur ein avmarkaður stórrakstur og eitt bein, sum eitur smá, fleksibul virki, sum framleiða spesialvørur.

Inn í nýggja öld-við gomlum teknikki

Óli Samró sigur, at fiskivinnan hevur eisini ein annan trupulleika at dragast við, og hann er ikki minni álvarsigur, enn spurningurin um, hvussu hon skal skipast.

Og tað er tann tekniski parturin í virkjnum.

Óli Samró sigur, at skal fiskivinnan hava ein livandi kans, verður neyðugt at skifta teknikkina, sum er í

ella avloðaðum teknikki.

– Kendasta dømi er kreppan, sum tók seg upp í fímtíárunum, eftir at vit høvdu fingið teir gomlu rustikustarnar úr Bretlandi.

– Sögan hevur lært okkum at tað ber ikki til, at byggja eina vinnu á teknikk, aðrir hava kasserað.

– Hvussu tú skipar virkin, ber altíð til at kjakast um.

– Men hinvegin ber ikki til at kjakast um tann tekniska partin, her uppi er tann vitan, sum er til staðar og sum má verða tað nýggjasta nýggja.

Óli Samró tekur so harðliga til orðanna, at hann sigur, at tað er líka við, at tað samfelagsliga hevði verið bfilgari fyrri samfelagið at skrætt allar flestu virkini niður og brúkt bæði tey, og útgærdina inni í teimum, til ífyllu í onkrum grótkasti og so bygt nýggj, nýmótans, arbeiðslig, vælunnarættad virki uppaftur við nýggjasta teknikkina inni í.

– Eisini fyrri ES krøvini hevði tað verið skilabetri í mongum førum.

– Tað slepst heldur ikkiuttanum, at nógv viki hava eina keðiliga millumstødd, sum ikki kann brúkast út frá tí, eg havi sagt um fleksibilitet og stórrakstur. Tey eru blokkvirki.

Óli Samró sigur, at Framtaksgrunnurin má siggja tað sum sína fremstu uppgávu at fáa meiri nýmótans teknikk í vinnuni, tí tekniskt er hon púra afturútsigld.

Hann sigur, at tað kostar eina ovurhonds upphædd, bara at skifta út. Men spurningurin verður eisini at fáa vinnuna at kasta so nógv av sær, at pengar alla tíðina verða til at gera fløgur í nýggjasta teknikkini fyrri at fylgja við menningini.

Má tjena pengar

Óli Samró leggur eisini dent á, at skal fiskivinnan fáast at bera seg, er neyðugt, at føroyingar skifta hugburð.

Fiskivinnan kann ikki verða eitt sosialt tiltak. Fiskivinnan kann ikki verða arbeiðsterapi. Grundarlagið undir fiskivinnuni kann ikki vera, at hon skal vera arbeiðsskapandi.

– Grundarlagið má vera, at tjena pengar og so at leggja til rættis eftir tí.

– Neyðugt verður so at skapa onnur arbeiðspláss til tær hendur, sum ikki sleppa fram at fiskivinnuni. Vit koma ongan veg, so leingi Fiskivinnan gevur undirskot.

– Tvørturímóti má hon skipast so, at hon kastar tað av sær, sum skal til fyrri at skapa nýggj arbeiðspláss í øðrum vinnum, t.d. tænastrávinni, ferðavinnuni, edv - vinnuni o.s.fr.

– Og tað er á hesum grundarlagi, vit mugu viðgera framfúðar fiskivinnuna í Føroyum. Grundarlagið kann ikki verða, at vit fyrst og fremst skulu hugsa um, at eitt virki skal vera her ella har, tí tey mangla arbeiðspláss, og heldur ikki út frá teirri fortreyt at hjálpa kreditorum sigur Óli Samró.